

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Fél évre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy . . . 3 korona.
Egyes szám ára 2

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 2 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Közgyűlés előtt.

Vármegyénk közönsége a holnapi napon, folyó hó 31-én és esetleg folytatva április hó 1-én tartja meg rendes évnegyedes tavaszi közgyűlését.

E közgyűlés tárgysorozata szokott rendszerint a legbővebb tartalmu lenni, mert a téli hónapok alatt nagy számban beérkezett ügyek, melyeket a törvény a törvényhatósági bizottsági közgyűlés hatáskörébe utal, e közgyűlésen nyerne elintézését.

Az alispán jelentése is ennél fogva bő tartalommal jelenik meg, mert a mult év eseményeiről számol be kimerítő részletességgel, egyszersmind pedig a jövő év látkörét vezeti be.

Az alispánnak a közigazgatás állapotáról apró részletességre kiterjedő szép tollal megszerkesztett jelentését alább egész terjedelmében közöljük, melyből kitűnik, hogy vármegyei közigazgatásunk mily irányban és mily keretekben mozog.

Nem is kívánunk tehát azzal foglalkozni, csak egy pár, a közgyűlésen szőnyegre kerülő ügyre óhajtjuk vármegyénk közönségének mindenkor érdeklődő figyelmét reá irányítani.

Az alispáni jelentés és ennek nyomán a folyó hó 27—28-án megtartott állandó választmány bensőségteljes, igaz, mély fájdalommal emlékszik meg *Andrássy Dénes grófról*, kit a halál csak a közelmúltban ragadt el közülünk.

Hazánk egykorú kimagasló férfiainak egyik legnagyobbika hunyt el a nemes szívű főurban, ki abból a nagy vagyonból, mellyel rendelkezett, legkevesebbet magára és legtöbbet a magyar hazafias kultúra és szegények javára gyümölesztetett.

Halhatatlan emléket és ragyogó nevet hagyott maga után, melyet mi a vármegyének jegyzőkönyvébe iktatott részvétén kívül úgy vélnénk méltóképpen megörökíteni, ha a vármegye a megboldogult

képmását megtestetné a vármegye részére és nagy nevére egy örök alapítványt tenne jótékonyezéllra. Bár kevés anyagi erővel rendelkezünk, mert minden fillérünket felemésztja a közigazgatás fokozatos fejlesztése, de megvagyunk győződve, hogy vármegyénk összes adózó polgársága szívesen áldozná filléreit annak a nemeslelkű férfinak magasztos emlékére, ki életében magától vont a milliókat és embertársai javára kamatoztatta.

Ez volna a legkevesebb a mit tehetnénk s ez lenne, mi a mult emlékezetet hálásan megóvná a feledéstől!

Fontos kérdést fog képezni a vármegyei közgyűlés előtt az alispán jelentése és az állandó választmány határozata alapján a *rimaszombati új központi járás* szervezése.

Ha a terv sikerül, akkor a vármegyének és a rimaszombatiaknak egy rég óhajtott álma és vágya valósul meg. — Hogy mennyire fontos e kérdés, elég legyen e helyen csak annyit felemlíteni, hogy e járás szervezésével a városunkat érdeklő és az új járás körzetébe belévonni tervezett községek mindenféle hivatalt városunkban, egy időben és egy utban fognak feltalálni.

Nagyon fontos kérdésnek minősítjük *Pozsonyvármegyének a közigazgatás államosítása* mellett foglalt álláspontjának tárgyalását is, mely a jelen közgyűlésen fog a vármegye közönségének bölcs megfontolása alá kerülni.

Tudjuk, hogy a mostani nemzedék előjáró férfiainak nagy része még nagyon fázik e kérdéstől, mert az államosítástól az alkotmány rombadőlését féltik. De ha megfigyelik Pozsonyvármegye közönségének szándékát, mely az önkormányzat megerősítésére és az alkotmányos jogok védelmére fekteti fő törekvését, akkor egy pillanatig sem lehet az államosítástól hazánk érdekeit félteni.

Pozsonyvármegye az államosítástól nem a haza érdekeit félti tehát, de a

jó közigazgatást és a tisztviselők függetlenítését várja, melyben igazat kell nekik adnunk.

Azt is jól tudjuk, hogy a nemzeti-ségi vármegyék kézzel-lábbal fognak az államosítás ellen — különösen az új választási törvény életbeléptetése után — dolgozni, mert a kinevezési rendszer el fogja zárni a nem magyar tisztviselők elől az utat a vármegyei tisztviselők soraiba való belépéstől.

Azok sem fogadják szívesen az államosítással járó kinevezési rendszert, kik családi összeköttetésnél fogva juthatnak egy ugrással vezető állásba, — és azok sem, kik nem az íróasztal mellé születtek.

De hát ez is oly kérdés, melyet az idő magától fog megérlelni és az ellenhiába állítunk akadályokat.

Szerény véleményünk szerint egy olyan sokféle elemekből álló államban, mint a mi hazánk, az államosítástól várhatunk minden jót minden vonalon.

Ezt igazolják az állami anyakönyvek vezetése, az iskolák gyors államosítása és ezt fogja igazolni a közel jövőben a vidéki rendőrség államosítása is.

A törvényhatósági bizottság figyelmébe ajánljuk még Nagyrőcze r. t. városának nagyközséggé való átalakulása kérdésében foglalt álláspontját.

Köztudomásu, hogy Nagyrőcze r. t. városában az utóbbi időben erős áramlat indult oly irányban, miszerint a város — mely különben elég anyagi és szellemi erővel rendelkezik arra, hogy rendezett tanácsu város maradjon — nagyközséggé alakuljon át.

Nem tudjuk, mi vezette a mozgalom indítókat ezen elhatározásukra, csak gondoljuk, hogy a nagyközséggé alakulás esetén az az elem vélné az önkormányzati hatalmat kezébe keríteni, a melyre hazafiassági tekintetből nem a legszebb multtal bíró város ügyeit nem mernénk aggodalom nélkül reá bízni. Az állandó választmány határozottan a rendezett

FEGYVERGYÁRI KERÉKPÁROK

a létező legjobb kerékpárok; bizonyítja az, hogy az Osztrák-Magyar hadsereg is csupán ezen kerékpárokat használja.

Kapható kizárólag **Valaszky Rezső**, óras- és ékszerésznél RIMASZOMBATBAN.

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

tanácsu város jellegének fentartása mellett foglal állást s reméljük, hogy a közgyűlés is egyhangulag fogja véleményét nyilvánítani és a belügyi kormányhoz ily értelemben felírni.

Ezek előrebocsájtása után itt közöljük az alispán jelentését.:

Tekintetes vármegyei közgyűlés!

„A vármegyei közigazgatás legközelebb lefolyt negyedév alatti állapotáról van szerencsém tiszti jelentésem a következőkben tiszteletteljesen előterjeszteni:

Vármegyénk közönségét mély gyászba borítá egy szomorú esemény! Mélyen megszorodott szívvel kell ugyanis bejelentnem, hogy vármegyénk hű fia: Gróf Andrassy Dénes ur ömeltósága Palermóban f. évi február hó 26 ikán mindannyiunk őszinte bánatára életének 78-ik évében elköltözött az élők sorából. Megszűnt dobogni azon nemes szív, mely életének fő feladatául azt tűzte maga elé, hogy a magyar nemzeti kultúra emelésére évenként nagy anyagi áldozatokat hozzon; hogy letörölje az özvegyek és árvák könnyeit, hogy gyámolítsa az élet küzdelmeiben a szűkölködőket, s alapítványokat tegyen a jó erkölcsű és tehetséges ifjak kiképzésére.

A lángoló honszerelm mellett a népnevelés, a vallás és emberszeretet voltak a megboldogultnak legkimagaslóbb, legfényesebb tulajdonságai. Vallásfelekezeti különbség nélkül állított vagy segélyezett templomokat és iskolákat; nincs e vármegye területén közhasznú vagy jótékony intézmény, mely az ő fejedelmi adományaiban ne részesült volna; hosszú, áldásteljes élete folyamán milliókra rug azon összeg, melyet földi javaiból e célokra s a könyörületesség oltárára áldozott; gyászos elhunytával méltán tör ki keblünkől a bibliai felsóhajtás, hogy lehullott a mi fejünknek ékes koronája!

A megboldogultnak temetése e hó 7-én tartott meg a család ősi fészkeben Krasznahorkaváralján; oda sereglett tisztelőinek rengeteg serege, hogy porhüvelyét szívének jobbik fele mellé, áldott emlékü nejének oldalára helyezze kegyeletteljesen a váraljai Mausoleum második drága kincseként.

A gyászhir megérkezte után nem késtem vármegyénk székházára a gyászlobogót kitűzteni; intézkedtem, hogy a ravatalra vármegyénk szí-

neiből összeállított értékes szallaggal ellátott díszes koszoru helyeztessék, s Főispán ur Ömeltósága vezetése alatt a temetésen a vármegyei bizottság számos tagja mint vármegyei küldöttség jelent meg.

Midőn a jótékony és emberszeretet apostoli lelkületü megtestesülését rövid, de átértett ezen szavakkal vármegyénk közönségétől elbu csuztatam s kérem tett intézkedéseimnek jóvá hagyását, tiszteletteljesen hozom javaslatba azt is, hogy az elköltözött nagy férfi soha eléggé nem méltányolható kimagasló érdemeit, el nem muló kegyeletes érzelmeink hangsúlyozása mellett jegyzőkönyvünkben is megörökíteni méltóztassék.

A vármegyei közigazgatás a lefolyt negyedév alatt rendes medrében haladt, oly körülmények, melyek azt lényegesen befolyásolták volna, elő nem fordultak.

Személyi tekintetekből foglalkozva az eseményekkel, igaz sajnálattal jelentem be, hogy Kubinyi Ferencz vm. tiszti főügyész szembetegsége még állandó jellegű; legközelebb április hó 1-ig kért és kapott tőlem a törvényhatóság utólagos jóváhagyásának reményében szabadságot. Nevezett tiszti főügyész szembaja mintegy két év előtt kezdődött s az 1912. év április 22 ik napjától megszakitás nélkül szabadságot élvez s ekként azon esetben, ha a most említett határnapon belől egészségi állapota jóra nem fordul, szabályrendeletünk intézkedései alapján kényserülve vagyok a nyugdíjba helyezés iránti eljárás toganatba tenni annál is inkább, mert szabadságon léte mult évi júliusi közgyűlésünkben a kir. Belügyminiszteriumnak bejelentve lett.

A tiszti főügyész betegsége folytán az ezen ügykörbe beosztott ügyeket dr. Baksay Dezső várm. tiszti alügyész vezeti, ennek teendőit viszont 100 korona tiszteletdíj élvezete mellett dr. Institóris Endre vármegyei tiszteletbeli alügyész végzi. Mennyiben pedig a Nagyméltóságu m. kir. Belügyminiszterium által a tiszteletdíj fedezésére szükséges összeg csupán a f. év január hó 1-ő napjáig tétetett folyóvá, midőn tiszteletteljesen van szerencsém nyilvánvalóvá tenni a vm. árvaszéki elnök szóbeli jelentése alapján, hogy dr. Institóris Endre nemes ambíció által indítva hivatalbeli feladatait a legteljesebb pontossággal és lelkiösmeretességgel feltétlen megelégedésre végzi, tisztelettel hozom javaslatba, hogy a helyettesítéssel kapcsolatos tiszteletdíjnak ez évi július hó elsejéig leendő fo-

lyóvá tétele végett a kir. Belügyminiszteriumot feliratilag felkérni méltóztassék.

Január hó 16-ikán Kubinyi Bertalan levéltárnok nyújtotta be hozzám nyugdíjba helyezés iránti kérvényét s egyuttal szabadság megadását is kérelmezte s a vm. tiszti nyugdíjintézeti keze-lőválasztmány előkészítő javaslata alapján ezen közgyűlésünk lesz hivatva a nyugdíjazás kérdésében dönteni, ez alkalommal csupán azt kívánom bejelenteni, miként az általam megadott szabadság tartamára a levéltárnoki teendők ideiglenes ellátásával dr. Csernay Dániel vm. irodáigazgató képesített levéltárnokot, a kiadó teendőkkel pedig Szentmiklóssy László vm. iratárnokot bízam meg; kik is feladataikat kitógástalanul végzik.

Mint hogy a vármegyei közigazgatás menetének és a tisztviselők tevékenységének megítélésére az ügyforgalom szolgáltatja a legmegbízhatóbb alapot, erre nézve tiszteletteljesen jelentem, hogy az 1912. év folyamán beérkezett hivatalomhoz közigazgatási alispáni ügydarab 21046 szám, a mult évi 21429 számnál 383 számmal kevesebb; közigazgatási bizottsági 3443 szám, a mult évi 4352 számnál 909-el kevesebb; kihágási ügydarab 662 szám, a mult évi 698 számnál 36 al kevesebb; központi választmányi 73, a mult évi 130 nál 67 el kevesebb. Vagyis beérkezett összesen 25224 darab, a mult évi 26609 számnál 1395 számmal kevesebb.

Feldolgozandó volt a mult év hátralékával 202 számmal és az előadók hátralékával 423 számmal összesen 25849; feldolgoztatott 25250, hátralékban maradt 599 és pedig ki nem osztott 136, kiosztott 463 szám ügydarab, mely eredmény általában kielégítőnek minősül.

Január 22-én a rimaszombati járás főszolgabirája távbeszélőn arról tett jelentést, hogy január 25-én Nyustyán, Rimakokován és a tiszolci vasgyárban rombolással kapcsolatos sztrájk van készülöben, miért is e veszélyeztetett helyek közül Nyustyára 12, Rimakokóvára 4 és Tiszolcra 3 fő csendőrszaporitást kér karhatalomként alkalmazandólag. Nyomban intézkedtem a helybeli csendőrszárnyparancsnokság megkeresése által a kívánság teljesítése érdemében s intézkedésem alapján a csendőrség ki is vonult.

Következő napon vettem a rozsnói járás főszolgabirájának távirati jelentését, melyben tudatja, miként január 25., 26. és 27-én a járása területén levő ipartelepeken nagyobb szá-

TÁRCZA.

A mi szerelmünk.

A mi szerelmünk nem gyermekálmom;
Nem szó virágos álmképeket.
Hosszú, epeztő betegség, miben
Csupán lehullni, elmúlni lehet.

A mi szerelmünk nem kelő tavasz;
Őszbe hanyatló beteg napsugár.
Zivatar, felhő, futó szél jaja,
Mi egyik sírtól a másikra jár.

A mi szerelmünk az üdv volt maga.
S a mi szerelmünk élő kárhozat.
Sem visszatérés, jaj, sem megállás
Nincs többé nekünk a nagy ég alatt.

A mi szerelmünk nem, nem szerelem;
Szívünkbe fojtott néma gyűlölet
S kiengesztelés nincs sorsunk iránt,
Mert élnünk együtt s halnunk nem lehet.

Telek A. Sándor.

A jövő szépirodalma.

A jövő szépirodalma foglalkoztatja gondolataimat, mikor nem hasáboakat, hanem íveket olvasok az új irányokról a művészet terén. Új, ismeretlen irányokról, a melyeket korlátok közé szorított gondolatvilágom nem tud felfogni, nem képes megemészteni maradi: Jókait, Berzsenyit stb. it faló gyomrom.

De talán a sok komoly krónikázás után humorizálhatok is, talán így is akadt egy-két eltévedt, — vagy talán töröl szedett igazság tollam hegyére; mindenesetre könnyitek lelkiismeretemen, ha papírra vetem nézeteimet s ezzel szerzek elégtételt a modern költők és írók munkáival megbántott agyamnak, jobb érzésemnek.

Örömmel üdvözlök minden nagy világosságokat, melyek az emésztő agyu intellektuelek szemeit nagy bámulatszemekké fogják felnyitni, s a nap fényénél buján ölelkező villanyos sugarak kékes-vörös fénye megkapóan hat rám, a ki — szerintetek halhatatlan jövő Messiások — bár természetellenes, de harmonikus vonalakban hajlok az írás művészetéhez. És meg fogom érteni, hogy a visszarezgő formahangulatok káprázat szőnyegén kéjesen nyújtózkodó merész természetesség companensei csak Ti vagytok!

Pardon! most látom csak, hogy feledtem a multat, a tradíciót, a mely az újságírás mesterségéhez kötött s felsaptam modernistának, s a futuristák nagymestere, Marinetti jelszavával és elméletének suggesziója alatt a „maximális rendtelenség és zavar“ chaoszába sülyedtem.

De ez a pillanatnyi megtévelyedés kijózanított, s komolyabb hangnemben folytatom krónikámat.

A jövő irodalma tehát a természetben felkutatható rendellenesség és zavarra, ópiumos agyrémek örült szüleményére van építve, a hol mellékes a grammatika, mellékes a gondolat létjogosultsága, — fő: az irány kultusza, a melyet beteges újáteremtési vágy hozott létre, s a degenerált, narkotizált, teremteni, alkotni akaró ifju óriások hosszuhaju tömegében hű csatlósokra talált.

Talán nem is hagyták ki számításaikból a faturista irodalmárok az anyagot: az embert. A huszadik század idegbeteg emberének kellett valami új az irodalom terén. Nem elégti ki az ő nagy szellemét a reális élet természetes vagy meseszerű képe; neki valami különös kellett, különös, a mely beteges temperamentumának, esetleg blazirt, eltompult idegeinek felingerlésére nem közönségest, újat teremt, a melyet mint újat, fenségesnek, szépnek talál, — ha nem érti is. De nemcsak ő az olvasó nem érti, hanem

még az író sem tudja, hogy mit akar kifejezni zagyva, diszonáns hangú, rímtelen vagy kimerítő verseivel. Tehát írnak ők, a Nagyok, sokat és értelmetlenül. Utánozzák Talleyrandot, azzal a különbséggel, hogy ők már igazán nem tudják, hogy miért írnak értelmetlenül.

Talleyrand ugyanis, bizonyos nemzetközi politikai ügyben levelet irt Metternichnek, a ki nem tudott eligazodni a levél tulajdonképeni értelmén, mikor találkozott Talleyranddal, mondta neki: „én egy álló napig gondolkoztam levelének értelmén s még sem tudtam megérteni, hogy mit akar.“ — „Hja — felelte Talleyrand — én két napig gondolkoztam, hogy ugy irjam levelemet, hogy Ön meg ne értse azt, a mit én akarok.“

A költészetük kétségbeejtő. Rim- és értelem nélküli szóhalmaz, el nem fogadott műszavakkal és formákkal tarkítva. Prózájuk legtöbbször perverz anyagok impressziója, százféle gondolatmenetbe ácsapva. Eddig a költő kereste a szépet, a felemelőt, a magasztosat, — ma ők gözölgő trágyadombokról, különféle test- és hullaszagokról énekelnek. Ez az ő világuk, ez az ő levegőjük, itt érzik jól magukat s ezt élvezzi a korral haladó modern ember, s talán már látja is a félisten-író szobrát, a melyet az utókor állít. Mindakettő, az író, az olvasó is, komolyan végzik munkájukat s ez az erőlködött komolyságuk teszi őket legkomikusabbá, ép ugy, mint egyik híressé vált magyar komikusunkat, Jancsó Jánost, a ki minden komikus szerepet komolyan játszott s fogott fel, s ezzel ért el kacagató hatást.

Ha ugy feltámadna Arany János, valami olyastélet mondana: fiaim csak irjatok és daloljatok, de ne itt, hanem a pokolban kinnózzátok az elkárhozottakat.

Spencius.

básu sztrájk készül s a személy és vagyonszolgátság megóvása végett a rozsnói csendőrsöt 20, a pelsőczit 20, a csetnekit 20, a krasznahorkaváraljait 10 és a dobsinait 10 csendőrrel kívánja megerősíteni.

Személyesen tárgyaltam ez érdemben az itteni csendőrszárnyparancsnokkal, ki is oda nyilatkozott, hogy a rimaszombati járásban veszélyeztetett pontokra részben a rozsnói járásbeli csendőrörsök legénységéből is vezényléseket tett s tekintve a rendelkezésére álló csendőrség csekély számát, a rozsnói főszolgabíró által kívánt 80 csendőrt rendelkezésére bocsájtani nem képes.

Azon aggodalom merül fel, hogy az említett két járásban tervezett sztrájk között szerves kapcsolat áll fenn; a m. kir. csendőrszárnyparancsnok viszont arról tájékoztatván, hogy a rombolással kapcsolatos sztrájk akadályozására csakis katonai karhatalom alkalmas, még január 23 án táviratot intéztem a cs. és kir. kassai hadtestparancsnoksághoz az iránt, hogy a veszélyeztetett pontok közül Rozsnóra egy század, Likérre egy század, Tiszolcra fél század, Rimakokovára fél század, Csetnekre fél század, Dobsinára félszázad, Pelsőczre egy szakasz és Krasznahorkaváraljára egy szakasz gyalogos katonai karhatalmat rendeljen ki s bocsásson a közigazgatás rendelkezésére. Mindezekről jelentésemet egy a m. kir. Belügyminiszteriumnak, valamint Főispán ur Ó méltóságának is megtettem.

A kért katonai karhatalom január hó 24-én érkezett rendeltetése helyére; mennyiben azonban Tiszolcra, Rimakokován és Likéren semmi nemü komoly mozgalom nem történt, már következő napon vissza is vonult; ellenben a többi helyekről csupán 27-én távozott el a karhatalom, noha a tervbe vett sztrájk sehol sem tört ki.

Hála a gondviselésnek, a feltornyosulni készülő veszedelem tehát elvonult; azonban abban a véleményben élek, hogy az általam elrendelt preventív intézkedéseket az adott körülmények között megtenni kellett. Éppen ezért tiszteletteljesen kérem követett eljárásomnak helyeslő tudomásul vételét.

Múlt évi novemberi közgyűlésünkben megbízatást nyervén a vármegye területén fekvő községek czélszerűbb közigazgatási beosztása szempontjából tervezet elkészítésére, ezen feladatomban eleget tettem s egyrészt a rimaszombati és feledi, másrészt a tornaljai és rozsnói járásokhoz beosztott némely községek-

Alpinista mondások.

Közlő: Dr. INSTIFÓRIS ENDRE.

„Ide csak egyesek vágynak fel, egyéniségek, kiknek mély a lelkük, mint a tengerszem títka, mély a szívé, mint a hegyek magassága s kik itt álmodják által legszebb álmaikat...“
Wachter Jenő.

„Carrel nem eshetett le, hanem csak meghalt!...“

„Csak végy lélegzetet a hegyek levegőjéből és megközelíthetetlen ormaik magukhoz emelnek.“
Longfellow.

Az első csoda a levegő idefenn... azt érzitek, hogy száz láthatatlan ajak csókolgat, száz láthatatlan puha kezecke ölelget, czirógat s mindmegannyi üde az ifjuságtól, illatos az egészségtől...
Edmondo De Amicis.

A ki soha sem mert, nem tudja mi a gyönyörűség, a ki soha sem mert, nem tudja mi a siker, a ki soha sem mert, nem tudja mi az emlék...
Dr. Jankovics Marcell.

„Nem a végből járunk a hegyek közé, hogy becsvágunkat tüzeljük.“
Dr. Zsigmondy Emil.

... kriminalista és sociologus otthon maradhatnak; ők odatent nem fognak szakmájukba valót találni, mert az a néhány óra, melyet fent töltünk, egy szeplőtlen, magasabb fokú élet derűs ideálja, mely egy darab paradicsomot hagy hátra a lélekben. Ez az a modern alpinizmusnak a modern elégtelenség közepette a legnagyobb fontossága...
Dr. Jankovics Marcell.

ből egy központi és egy pelsőcz-i főszolgabírói járás tervét állítottam össze. Ezen munkálatot az érdekelt községekkel leendő közlés végett az érdekelt járásbeli főszolgabíróknak kiadtam s a járások létesítése felett leendő döntés ezen közgyűlésnek képezendő egyik főfontosságú anyagát.

Örömmel jelentem, miként a vm. távbeszélő-hálózatnak hivatalomtól a járási főszolgabíró székhelyekkel és a r. t. városokkal való összekapcsolása czéljából szükségelt 36000 korona költségre részben visszatérítése fejében felterjesztésünkre s közbenjárásom folytán a nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumm rendeletileg 20000 koronát helyezett kilátásba azon esetben, ha a még hiányzó 16000 korona mikénti kiegyenlítéséről gondoskodás tétetik. Ezen ügy is közgyűlésünk tárgyalási rendje alá vétetik s e helyen csupán azt kívánom felemlíteni, hogy a belügyminiszteri kívánat teljesítése akadályokba ütközni előreláthatólag nem fog.

A folyó évi főszorozás márczius 1-én a Rimaszombat városi sorozó járásban vette kezdetét s eddig a feledi, rimaszombati, putnoki, tornaljai főszolgabírói, ugyisintén Nagyrőcze és Jolsva városi sorozó járásokban ejtetett meg. A sorozások eredményéről s általában szerzett tapasztalataimról tehát a sorozás befejeztét követőleg majd a júliusi közgyűlésnek lesz alkalmam tiszteletteljesen beszámolni.

Vármegyei utipénztárunk állapotának feltüntetése czéljából a helybeli kir. pénzügyigazgatóság m. r. számvevősegtől vett hiteles adatok alapján tisztelettel jelentem, hogy az 1911. évi 65448 korona 17 fillér hátralékhoz:

az 1912. évre kivettett	217593 46 K
összes előírás volt 1912. évre	283041 63 K
melyből apadásba vétetett	70226 95 K
maradt tehát tiszta előírás	276014 68 K
ebből lerovatott 1912. év végéig	216237 46 K
a behajtásra váró hátralék tehát	59777 22 K

ben jelentkezik.

A többi vármegyei kirovásokról is számot adandó bejelentem, hogy

a „szabadrendelkezési alap“-ot érdeklőleg:
Az 1911. év végén hátralék volt 19514— K
kivettett 1912. évre 39746 20 K
összes előírás tehát 59260 20 K
ezen összegből apadásba hozatott 84 82 K
a tényleges előírásra lerovatott 46429 73 K
s így behajtásra váró hátralék maradt 12745 65 K

Ebadó fejében:

1911. év végén hátralék volt	2793 80 K
melyhez 1912. évben előíratott	8030 — K
összes előírás	10823 80 K
ebből apadásba vétetett	211 — K
tiszta előírás tehát	10612 80 K
lerovatott erre	8830 18 K
hátralék maradt 1912. év végéig	1782 62 K

Ezen adatok azt igazolják, hogy a községi előjárók a behajtást, járásbeli főszolgabírók és vsi polgármesterek pedig az ellenőrködő felügyeletet még most sem gyakorolják a kellő eréllyel. Minthogy pedig ezen kirovásokra törvényhatóságunknak feltétlenül szüksége van, erélyes intézkedést kérek a törvényhatósági közgyűléstől a hátralékok behajtása czéljából.

A közegészségi viszonyok a folyó év első negyedében elég kedvezők voltak. Mert a múlt év ezen időszakában előfordult 389 hevenyfertőző megbetegedéssel szemben, ez idén csak 352 ragályos köreset jelentetett be, 24, vagyis 6.8% halálzással és a rendes megbetegedések folytán történt halálozás is csökken.

Járványszerűleg, de enyhe lefolyással a vörheny Aggtelek, Pelsőcz és Harkács községekben, a kanyaró Uraj, Kisrőcze, Murányalja és Vizesrét községekben, valamint Nagyrőcze r. t. városban és a hőkhurut Rimakokova községekben léptek fel.

A ragályok terjedése ellen szükséges óvintézkedések mindenütt megtétettek, a fertőzött lakások közül 61 ben beható desinfcziálás fogantatosított és vörheny miatt a szabadosi és aggteleki iskolának, továbbá kanyaró miatt az uraji és murányaljai iskolának bezáratása vált szükségessé, a nagyszuhai iskola pedig a tanító családjában előfordult diphteria eset miatt záratott be.

A nyilvántartott trachomások száma a múlt évhez képest 18-al szaporodott és így ez év elején a feledi járásban 1, a nagyrőczeiben 11,

a putnokiban 7, a ratkóiban 60, a rimaszombatiiban 29, a rozsnóiban 5, a tornaljaiban 7 és Rozsnó r. t. városban 3, vagyis összesen 123 trachomás állott a vármegye területén rendszeres orvosi kezelés alatt, a melyet a ratkói járásban a tisztí orvos, a többi járás fertőzött községeiben pedig az illetékes körorvosok végeztek.

Veszetségre gyanus ebmarás 5 esetben fordult elő. A nyilvános kórházak betegforgalma ez év első két hónapjában 15477 ápolási nappal 1003 volt.

A gyermekekre való felügyelet az állami gyermekmenhely által 17 községbe kihelyezett 424 lelecz felett gyakoroltatott és községi felügyelet alatt 61 idióta, illetve elmebeteg állott.

Törvényszéki bonczolás 5 és rendőri két esetben végeztetett, nem természetes halállal kimult egyének halál okának megállapítása czéljából.

Az orvosi szolgálat ellátása tekintetében csak annyiban történt változás, hogy a már régebben engedélyezett klenőczyi községi orvosi állás végre betöltetett. A ratkói, ragályi és osgyáni körorvosi állásokat azonban a m. kir. Belügym. által engedélyezett helyi pótlékok daczára mind eddig betölteni nem sikerült és a putnoki körorvos tartós szabadságolása folytán ez idő szerint ezen állás is helyettes által láttatik el.

Az okleveles szülésznők száma ez év folyamán kettővel, a rimaszombati tanfolyamon képesített bábáké pedig szintén kettővel szaporodott, úgy hogy jelenleg a vármegye községei közül már csak 28 lesz képesített községi bábával ellátandó.

Vármegyénk területén a megélhetési viszonyok megnyugtatók valának; hatósági segélyezésnek szüksége sehol fel nem merült. Aggodalmat idéz elő azonban azon körülmény, hogy a szokatlanul nedves őszi időjárás miatt az őszi vetéseket ugyyszólván lopva kellett a földbe helyezni; a késői vetés aztán sok helyen alig hogy kicsirázott; alig némely helyen bokrosodott meg; a hó elvonulása után pedig a napali meleget éjjeli fagyok váltják fel elesigázására a gyenge vetéseknek. Valóban nagyon szükséges volna tehát egy normális tavaszi kibontakozás a gazdaközönség reményeinek telkeltetésére. E mellett a gazdasági cselédek sorában eddig tapasztalt hiány is megmaradt, a mely a még állandóan tartó amerikai kivándorlás természetes következménye.

A vármegye állategészségügyi állapota a folyó év első negyedében általában kedvezőnek mondható, a mennyiben a léptene, juhhimlő és sertésorbáncz csupán 1—1 községben, a veszetség 6, a rühkór 8, a sertésvész 17 és serczegő üszök 12 községben fordult elő és ez esetekben is az elhullások csekély számuak voltak.

Örömmel jelenthetem be a tek. Törvényhatósági Közgyűlésnek, hogy a földmivelésügyi Miniszter ur kisgazdáink helyzetének javítása érdekében tett számos intézkedéseit most 12287. szám alatt hozzám intézett leiratával azzal egészítette ki, hogy ott, a hol a kisgazdák a léptene, serczegő üszök és sertésorbáncz elleni védőoltásokat szegénységük vagy a magas községi pótdók miatt eddig egyáltalában nem vagy alig vették igénybe, ott az ojtóanyagot ingyen rendelkezésükre adja, sőt szükség esetén az ojtási költségeket is, még pedig minden körülményes eljárás mellőzésével tárczája terhére viseli.

Felemlítésre méltó talajjavítási és egyéb vízszabályozási és vízhasználati kiviteli munkálat a kir. kulturmérnöki hivatal közreműködése mellett a vármegye területén 7 helyen végeztetett és pedig:

1. Szentsimon stb. községekben 1280 kat. hold medertisztítás: 24401 kor. 37 fill. költséggel.
2. Ragály községben 1 kat. hold alagesövezés 308 korona 87 fillér költséggel.
3. Feled községben 1 kat. hold alagesövezés 401 korona 9 fillér költséggel.
4. Feled községben 15 kat. hold alagesövezés 3028 korona 80 fillér költséggel.
5. Várgede községben 2 kat. hold rétöntözés 139 korona 60 fillér költséggel.
6. Várgede községben 2 kat. hold alagesövezés 367 korona 55 fillér költséggel.
7. Beje községben 2 kat. hold alagesövezés 590 korona 48 fillér költséggel.

8. Zabar községben 8 kat. hold vízmosás kötés 2061 korona 23 fillér költséggel.

Összesen 8 községben 1311 kat. hold talajjavítás 31298 korona 99 fillér.

Ezen munkálatok összesen 50.249 köbméter földmunkával jártak.

A kir. kulturmérnöki hivatal tervet és költségvetést készített, illetve tervezés folyamatban van a következő helyeken:

1. rétöntözés	7 helyen	314 k. holdon,
2. alagsövezés	3	" 4 "
3. pataktisztítás	4	" 530 "
4. vízvezeték	6	" — "
5. lecsapolás	7	" 193 "
6. partbiztosítás	2	" 70 "
7. vízmű felvétel	3	" — "
összesen:	32	" 1111 "

Közreműködött 41 olyan ügyben, mely helyszíni szemlével, felméréssel, tervkészítéssel és építkezéssel kapcsolatos.

Látható ezekből is, hogy törvényhatóságunk területén a belterjes gazdálkodás terén bizonyos fellendülés mutatkozik.

Lefolyt évnegyedben a fagyok beállta után a vármegye területén átvonuló törvényhatósági utak állapota általában kielégítőnek mondható.

Közüti ügyeink fejlesztésének és közutaink rekonstrukciójának lehetősége azonban ismét kétséget kell hogy szenvedjen a miatt, hogy a vasúti vámszedés engedélyezése s ezt követően a vámszedés gyakorlása ez év október havát megelőzőleg alig történhet meg; ily körülmények között a m. kir. kereskedelmi Miniszterium rendeletileg azon intézkedést tette, hogy ez év folyamán csakis a régi mederben történjen meg a törvényhatósági közutak kezelése.

A törvényhatósági közutak 1913—1918. évi fedenyag szükségletének biztosítása végett az árlejtés megtartatott, azonban az ajánlatok túl magas volta miatt eredményre nem vezetett; miért is csupán az 1913. évi fedenyag-szükséglet biztosítása iránt intézkedtem, már csak azért is, mivel a vámok életbeléptetésével kapcsolatban a fedenyag-szükséglet is feltétlenül nagyobb leendő a jövő évtől kezdődőleg.

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszterium a kelemér-putnoki th. közutnak házi kezelés mellett leendő kiépítését rendelve el, tisztelettel jelentem, hogy az építkezés fogamatba vétele céljából az előmunkálatok folyamatba tétettek.

Az 1912. évben beadatott hivatalomhoz Amerikába való kivándorláshoz utlevél elnyeréséért 1628 kérvény 2184 személy részére, ebből vizsaszautasított 55 kérvény 62 személyt érdeklőleg, kiadatott 1573 kérvényre 2120 egyén részére. Ha már most megállapítom, hogy 1911. évben beadatott 1095 utlevél elnyeréséért folyóvá tett kérvény, melyből elutasított 25, kiadatott pedig 1070 kérvényre 1497 egyén számára, nyilvánvaló, hogy az Amerikába való kivándorlás törvényhatóságunk területén a tavalyival szemben 623 egyénnel kevesebb volt, ezt azonban leginkább annak kell tulajdonítani, hogy mult év végén a zavaros külpolitikai viszonyokra való tekintettel a honvédelmi Miniszterium korlátozó intézkedéseket tett.

Házalási engedélyt kiadtam a mult év folyamán 93 egyén részére, az 1911. évinél 4-el kevesebb személy javára.

A vármegye területén könyöradomány gyűjtésre engedélyt adtam 93 esetben, a m. kir. Belügyminiszterium által viszont vármegyei illetőségű egyének 9 esetben adatott az ország területére szóló engedély.

Végezve tisztí jelentésemet, a szőnyegre kerülő ügyek tárgyalásánál előadandó előterjesztéseimet a tekintetes vármegyei közgyűlés mindenkor tapasztalt jóindulatába ajánlva, — kiváló tisztelettel maradtam.

Rimaszombat, 1913. évi március hó 17-én.

Alázatos szolgálója:

Lukács, alispán.

Epilógus a hajduszoboszlói „zugkongresszus”-hoz.

Lapunk márciusi 16-iki számában „A városfejlesztés ellenségei” cím alatt leköszölte a „Városok Lapja”-nak a hajduszoboszlói városok gyűlése alkalmából

megírt cikkét. Erre a cikkre térek itt vissza azért, mert megírásában a nemzetiségi kérdés előtérbe tolhatásáért a megtörtént dolgoknak tendenciózus alakot és csoportosítást adott, végső konzekvenciáiban pedig teljesen hamis nyomra tévedt.

Egy ízben már ugyane helyen külön cikkben is foglalkoztam azzal, hogy Magyarország fejlődése és jövő boldogulása a városok kezébe le van téve, mivel gazdasági és kulturális életünk mai fejletlensége mellett csak a centralizációra gondolhatunk, erős kulturális góczpontokra, — egy városos Magyarországra. És mert a magyarság terjesztésére is a városok képezik a gyújtópontokat, minden olyan nagyközséggé való visszafejlődést, mely a magyarság várható hátrahozásával vagy letörésével jár, minden lehető eszközzel meg kell akadályozni. Ebből a szempontból menthető a „Városok Lapja” elkeseredett hangja.

Idézett lap a cikkében a nemzetiségi kérdést állítja élére, mikor kimondja, hogy a városfejlesztés azoknak a kisvárosoknak nincs inyére, a melyekben a tótság és vele a pánszlávizmus mind veszedelmesebben nyomul előre. Támogatásul felemlíti Szakolca, Korpona, Leibitz és Nagyrőcze nevét, mint az állítás igazolóját.

Ez az első tévedés. A Városok Lapja a tanácskozáson résztvevő városok közül háromnak a nevét egyszerűen kihagyta. Ez a három város Mezőtur, Szekszárd és Jolsva. Ha Jolsvát nemzetiségileg exponált helyzete miatt nem is vesszük számításba, de a másik kettő szinmagyar város. Így tehát a négy eltótosodó várossal szemben ott áll nyolcz város, — a vendéglátó Hajduszoboszlót és Jolsvát is hozzávéve, mert ellene nincs kifogása a Városok Lapjának — amelyeknél a tótság előnyomulásáról beszélni nem lehet. A kipellengérezett városok közül is Nagyrőczéről, a melyik a miénk, nem hiszem, hogy annyira veszélyeztetett végvára lenne a magyarságnak. A másik három várost nem ismerem.

Mint mondom, ez az első tévedés. Ebből kifolyólag pedig téves minden következtetés, melyet az említett lap tovább kifejti.

A nemzetiségi kérdéssel az egész okfejtés mellékvágányra terelődött. Mert ne ott keressük az okot, hogy négy város szeretne faluvá és tóttá törpülni, — (hogy ezért tizenkét várost összecsdít-senek, ahhoz kevés a tótok ereje, Lefolyása és fufangja) — hanem keressük az okot az anyagiakban. Az igazság az, hogy mindezek a városok az új városi törvény horribilis terhétől való félelmükben szeretnének visszafejlődni faluvá, mert az új törvénynek, különösen a nyugdíjalap létesítésére vonatkozó rendelkezése annyira súlyos terhet ró a városokra, hogy azt rázkódás nélkül elviselni nem tudják. A tizenkét város „zug kongresszusa”, — mint a Városok Lapja nevezi — így nem más, mint *frappáns tiltakozás az elviselhetetlenné emelkedő közterhek ellen.*

Állításomat hadd bizonyítsák az itt következő tények:

A rendezett tanácsu városok nagyközséggé visszafejlődhetnek az 1886. évi huszonkettedik törvénycikk alapján. A

gyűlésen megjelent városok állástoglalása és határozata tehát törvényes volt. Hogy a gyűlés színhelyévé Hajduszoboszlót választották, annak oka nem az volt, mintha a tótok akarták volna a magyar várossal a nemzetiségi aspirációk látszatát elkerülni, hanem az, hogy Hajdumegye a városi törvény tárgyalásban már határozott irányban állást foglalt és pedig a városok javára. Ugyanis Kovács Gyula Hajdúvárm. alispánja kijelentette, hogy a maga részéről is sérelmesnek tartja a kormány új városi törvényét. Hajdúvármegye közgyűlése pedig érdemben is foglalkozni kíván a dologgal, amennyiben felterjesztést fog intézni a kormányhoz, hogy függessze fel, esetleg lényegesen módosítsa a nyugdíjalap létesítésére vonatkozó rendelkezését vagy pedig emelje az eddiginek kétszeresére a városoknak adott államsegélyt.

Ezek dióhéjban a tények, a melyek előjátékkul szolgáltak a tizenkét város kongresszusához. De meg kell állapítanunk azt is, hogy a megtörtént dolgoknak ilyen, az igazságnak megfelelő beállítása mellett is hibás és helytelen volt a városok eljárása. Hogy miért? Egy szerűen azért, mert el volt hamarkodva. A feltörő keserűség lázában nem néztek Hajdudorog és Hajdúhadháza sorsára. Ez a két város visszafejlődött nagyközséggé és most keservesen áhitozzák vissza a rendezett tanácsot és az autonómiát. — Ideiglenes megoldásnak szerencsésebb Hajduböszörmény és Hajdúnánás eljárása, mert ezek jelenleg várakozó állapotra helyezkedtek, hogy akcióképességüket megfelelőbb időben, több reménnyel vigyék harcra.

A „Városok Lapja” pedig, ha igazán az akar lenni, aminek a címében vallja magát, ne izléstelen kirohanásokkal intézze el a városok ügyeit, hanem álljon őrt, keresse az igazi okokat és ha a szükség megkívánja, fejtse ki hős akcióit egy egyetemes városi kongresszus érdekében, amelyik tiltakozzon a törvény sérelmei ellen. Hiszem, hogy az a tiltakozás impozáns erejével nem is maradna eredménytelen és néhány kis város nem lenne kénytelen olyan kétségbeesett eszközökhöz nyulni, mint a hajduszoboszlói tizenkettő.

Mert minden visszafejlődött város egy újabb mély seb — az egész ország testén!

R.

A „Gömör-Kishont” előfizetési díja 1913. január hó 1-től egy évre: 10 korona!!

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Királyi kitüntetés. Jolsva rendezett tanácsu város tisztos polgármesterét, vármegyénk közkedveltségben álló alakját: *Basilidesz* Gusztávot magas kitüntetés érte, amennyiben sok évi buzgó szolgálata elismerésül Ófelsége a királyi tanácsosi címet díjtalanul adományozta neki. Polgármestereink doyenjének kitüntetése megyszerte őszinte és jóleső örömet kelt.

Kaszinó gyűlés. A vármegyei kaszinó ma vasárnap, délután 3 órakor tartja évi rendes közgyűlést saját helyiségében. Az új átalakulás óta ez lesz a kaszinó első rendes közgyűlése.

Ipartestületi nyugdíj-gyűlés. Az általános ipartestületi nyugdíjgyűlés ma vasárnap — 30-án — d. e. 11 órakor a városháza tanácstermében tartja tizedik évi rendes közgyűlést.

Sub auspiciis regis. A budapesti tudományegyetemen az 1911—12. tanévre vonatkozólag sub auspiciis regis kitüntetéssel avatják orvos-doktorrá báró *Radvánszky* Bélát, az elhunyt koronaőr fiát, ki középiskolai tanulmányait mint az itteni egy. prot. főgimnáziumba beirt magántanuló végezte s minden vizsgát itt is, az egyetemen is kitűnő sikerrel tett le.

Tanfelügyelők tisztelgése. E héten volt az új vallás- és közoktatási miniszternél a kir. tanfelügyelők tisztelgése. *Pogány* István vármegyének kir. tanfelügyelője is résztvett azon.

Áthelyezés. Dr. *Fehér* Gyula joggyakornok a löcsei kir. törvényszéktől az itteni kir. törvényszékhez helyeztetett át.

Esküvők. Dr. *Fornet* Gyula vármegyének jeles és közszeretetlen álló főjegyzőjének egyetlen kedves és szép leányával: *Olgával* folyó hó 29-én tartotta egybekelését ifj. *Szontagh* Zoltán, a feledi járás tevékeny tb. főszolgabírája. — A szép ünnepély előkelő szűkebb családi körben folyt le a feledi ősi báró *Vécsey* kastély délszaki növényekkel szépen feldíszített nagytermében. Az anyakönyvi összeadást *Szécsi* Oszkár körjegyző végezte; az egyházi áldást pedig gyönyörű szavak kíséretében csetneki *Gyürky* Pál kishonti ág. ev. főesperes adta a fiatal párra. Tanúk voltak a menyasszony részéről: *Diószeghy* László cs. és kir. huszárszázados; a vőlegény részéről pedig: *Potócsky* Dezső földbírtokos. Az ifju párt sok szerencsekívánattal halmozták el.

Felsőkubini dr. *Meskó* Miklós várm. tiszti főorvos és neje: *Gaál* Cornelia bájos és szeretetreméltó leánya: *Boriska*, április hó 5-én délután 11 órakor tartja városunkban esküvőjét mezőhegyesi *Hegyessy* István ratkói járási szolgabíróval, özv. *Hegyessy* Sándorné szül. farkasfalvi *Farkas* Jolán fiával.

Folyó évi márczius hó 25-én tartotta dörgicsei és korponoki ifj. *Farkas* Gyula tartalékos honvéd huszárhadnagy esküvőjét a garamvölgyi járás közkedvelt főszolgabírája, *Tomory* Géza és neje *Feyman* Julia kedves leányával: *Miczus-kával*, a Kóburg hercegi Pohorella-vasgyári templomban. A násznagyit tisztet *Pilászy* Emil kassai járásbíró és *Galotti* Miksa igazgató töltötték be. Az esküvő után az örömszülők lakásán nagy lakoma volt. — A gyári munkások — a főszolgabíró iránti tiszteletből — azon az uton, melyen a násznép a templomba haladt, 3 diadalkaput állítottak.

Római kirándulás. Két héttel ezelőtt közöltük lapunkban, hogy *Bencsik* Sándor rimaszombati róm. kath. vallásnár vezetése alatt néhány rimaszombati ur és 4 főgimnáziumi tanuló csatlakozott a budapesti Rákóczi kollégium római kirándulásához. A kirándulók innen virágvasárnapon indultak el és *Budapest*-en át *Fiuméba* utaztak, a honnan hajón *Anconába* mentek. Ezen a tengeri uton kellemetlenségeket okozott nekik az erősen fuvó bóra. Anconából vonat vitte őket *Nápolyba*, a hol a várost, *Pompeji* romjait, a *Vezuvot* és *Sorrentót* megnézték. Nagypéntekre *Rómába* értek s az ünnepeket ott töltötték az örök város nevezetességeit szemlélve. Pápai fogadtatásban ugyan nem részesülhettek a szentatya gyöngékedése miatt, de áldását elnyerték. Sok szép emlékekkel gazdagon ünnep után csütörtökön értek haza. A kirándulásban összesen 85-en vettek részt, a kik közt 8 rimaszombati volt.

Halálozás. Rimatamásfalán f. hó 28-án délután az elemi iskolában *Király* Róza nevű 9 éves kis leány a tanítás alatt hirtelen rosszul lett, görcsöket kapott, s éjjelre meghalt.

Ipari továbbképző tanfolyamok bezárása. A m. kir. technológiai iparmúzeum igazgatósága által Rimaszombatan rendezett ipari könyvtelési, építőipari szakrajzi és ipari szám- és mérési tanfolyamok betelezése alkalmából április 6-án, délelőtt 10 órakor az állami elemi leányiskola IV. osztályának termében az

elkészített rajzok és írásbeli dolgozatok az érdeklődő közönség részére megtekintés végett ki lesznek állítva.

A vakáció vége. A husvét szünet is véget ért a héten, a tanuló ifjuság egy kissé kipihente magát a szülői házában. Az állami iskolákban a mult szerdán kezdődött a tanítás, a főgimnáziumban még ezen a héten tartott a szünet, de holnap már ott is teljes erővel megkezdődik a szorgalmi idő, a melynek most már a nyárig alig lesz egy-két napra megszakítása.

Gondolatok. Irta Vilma. Ilyen czímmel jelent meg egy 58 oldalra terjedő csinos kis bekötött könyvecske, a mely a szerző szellemes gondolatait foglalja magában. Előszót dr. Veress Samu főgimn. igazgató, mint a Tompa-szobor bizottság jegyzője irt hozzá, mert a könyv tiszta jövedelmét a Budapesten felállítandó Tompa-szobor javára fordítják.

Hangverseny. A Grósz—Altmann-féle, folyó hó 29-ére hirdett hangverseny, mint halljuk, Altmann Leó hegedűművésznek hirtelen bekövetkezett, de muló természetü betegsége miatt egy heti haladékot szenvedett és április 5-én este 8 órakor fog megtartani. A művészek, a kik közül Grósz Ernő hírneves turista és a Tátrának egyik legalaposabb ismerője és legmerészebb kutatója, talán éppen Grósz Ernő rajongó természet szeretetétől ösztönözve, a jövedelem egy részét a helybeli főgimnázium kirándulási alapjának növelésére ajánlották fel. Talán ez is hozzájárul ahoz a meleg érdeklődéshez, mely városunk közönsége körében a hangverseny iránt mutatkozik. De a művészek nagy tudása különben is megérdemli a pártolást, annál is inkább, mert városunk művészi szórakozásokban nem igen bővelkedik. Jegyek Lévai Izsónál válthatók.

Kamarai tagok választása. A miskolci kereskedelmi és iparkamara kültagjainak választása folyó hó 26. és 27-én ment végbe dr. *Kodács* László elnöklésével. Első napon a kereskedők, másnap az iparosok választottak. Bizalmi férfiakként *Grosinger* Miksa és *Soós* Gyula a kereskedők részéről; az iparosok részéről pedig idb. *Rábely* Miklós és *Horváth* György működtek. — Első napon leadatott 53 szavazat s megválasztották *Baksay* József és *Grosinger* Miksa eddigi rendes tagok csaknem egyhangulag, póttagokként *Lévai* Izsó és *Soós* Gyula. Az iparosok érdeklődés hiánya megdöbbentő és igazán érthetetlen volt. Városunk mintegy 300 iparosa közül csak 13 tartotta érdemesnek szavazatát leadni. Ugy halljuk, hogy Rozsnyón a választás iránt oly óriási volt az érdeklődés, hogy még a messze vidék iparosai is résztvettek a választási aktuson. A nálunk lefolyt szavazásnál *Szabó* József m. és *Varga* Lajos eddigi rendes tagokat újra megválasztották, póttagok lettek: *László* János és *Rábely* Károly.

Választmányi ülés. Az Otthon társas-kör választmánya f. hó 25-ikén *Pásztory* Gyula elnöklésével látogatott ülést tartott, melyen az elnök meleg szavakkal üdvözölte a választmány nevében *Sichert* Károly pénztárost a kereskedelmi miniszterium részéről ért kitüntetés alkalmából. A választmány elhatározta, hogy a vezetéssel megbízott öt intező bizottsági tag a vezetés tisztét negyedévenként felváltva teljesítse s most a betűrend szerint következő: *Biess* Elemér veszi át *Pásztory* Gyulától a vezetés. 16 új tagot vettek fel s ezzel a tagok létszáma: 130.

Szines Elemér. Egy rimaszombati születésű tehetséges fiatal festőről érdekes dolgot olvasunk a budapesti lapokban. *Szines* Elemér, boldogult *Schönleitner* Károly volt rimaszombati rajztanár fia szép tehetséggel kezeli az ecsetet és már több elismerést olvastunk fölöle a nagy lapokban. Most a tavaszi kiállításon a zsűri nem fogadta el néhány képét, — az ambiciózus fiatal festő azonban nem nyugodott ebbe bele, hanem — gondolt merészet és nagyot — a közoktatási miniszter jelenlétében bevádolta a zsűri részrehajló ítéletét s a kabátja alól frissiben előhúzott egy képet összehasonlítás céljából. Mire a meglepett zsűri től akart lépni és el akarta távolítani a vakmerőt, ez már el is távozott a teremből. A kabát alól kihúzott képet pedig — mint jelentik — már a megnyitás előtt megvásárolták tőle.

Emlékezzünk régiokról . . . czimű közleményünkre lapunk régi illusztris munkatársától vettük a következő sorokat: „A „Gömör-Kishont“ folyó évi márczius hó 9-iki számából értesültem, hogy dr. *Löcherer* Tamás igazgató-főorvos ur a vármegyei kórház szobáiban a gömöri jelesebb orvosok nevének megörökítésére emléktáblákat szegeztetett fel. Talán meg lehetne örökíteni a *Vjhely* Ferencz főorvos emlékét is, amenyiben valahogy meg kellene szereznit azt az olajfestményt, a mely valamikor — hatvan év előtt — a fiának, *Vjhely* Vilibaldnak, Rimaszombat város főjegyzőjének szobájában állott. Mikor e sorok írója a mult évben a régi orvosokról egy kis elmetuttatást irt, sajnos, hogy abból nemcsak *Vjhely* Ferencznek a neve maradt ki, hanem megfeledeztem *Madách* Péter-ről is, a kinek doctori értekezése még 1770-ben *Wittemberg*-ben került ki a sajtó alul és a kinek életrajzát *Horányi* Elek, *Fejes*, a „Nemzeti Plutarch“, meg többen közzétették. Jó volna végül a gömöri jelesebb orvosok arcképein felül azok hátrahagyott irodalmi műveit is már most egybegyűjteni, *Vjhely* — tudom — a vesztettségéről irt; *Csesznek* Pál az ópiumról; *Marikóvszky* Gusztáv a himlőről (Lőcse, 1804.); *Patzek* Mór 1837-ben a májról stb., mely doctori dissertációk a gömörmezei muzeum könyvtárának igazi díszreit képezhetnék. — Mindezek fölött halásan köszönöm a tekintetes Szerkesztőségnek, hogy az „Emlékezzünk régiokról“ buzditó sorokat kiadta. — Budapest, 1913. márcz. hó 16-án. — *Id. Farkasfalvy Imre.*“

Czím tábla rongálás. *Tigermann* Adolfnak a Deák Ferencz utcza új óra- és ékszerüzlete feletti — az elegáns üzletnek megfelelő kivitelben készült czégtábláját, a mult héten ismeretlen tettes megrongálta. A rendőrség a gaz kártokozót nyomozza, de kiléte ezideig még nem volt megállapítható.

A vidéki rendőrség és a kormány. A törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok rendőrségének fejlesztésére az idei állami költségvetésbe felvett egy millió koronából a kormány elnök vármegyének városai részére következő összegeket utalta ki: Rimaszombat városának 4000 kor., Rozsnyó, Nagy-rocze, Dobsina és Jolsva városoknak 2000—2000 koronát.

Egy néptanító öngyilkossága. *Nagy* Imre barkai kath. néptanító f. hó 26-án reggel agyonlőtte magát. A negyvenöt éves embert, aki özvegyet és gyermeket hagyott hátra, anyagi gondok kergették a halálba.

A tornalja-ratkói vasut ügye egy lépéssel előre haladt. A vasut közgazgatási bejárását a jövő hó elején fogják megtartani s a vasut építését még e tavasz folyamán megkezdik.

Uj mértékhitelítési dijszabás. A kereskedelmi miniszter újra szabályozta a mértékek és mérőeszközök hitelítésének módját és az ezért fizetendő díjakat. A hitelítési kötelezettség két évenként ismétlődik. E szerint kétféle hitelítés van: az első az időszakos hitelítés. Az új rendelet szerint az időszakos hitelítésért is ugyanazok a díjak fizetendők, mint az első hitelítés után.

A jósnő. Egy egerbaktai, nem éppen fiatal asszony: *Szuchácsné* Regina valahonnan a ponyvairodalom köréből szerzett ismeretekkel és vallásos énekekkel megtévesztve a hiszékeny embereket, jóslással foglalkozik s mellékkeresésként talán kuruzslásra is vállalkozik. A mi vidékünkön is járt anyjával ez a jósnő s mintegy 400 koronát összekuporgatott, mikor a csendőröknek feltűnt az eset s a pénzt lefoglalták, az asszonyt elfogták, de aztán szabadon bocsátották. — Folyó hó 25-én az itteni kir. járásbírótság előtt jelent meg tárgyaláson a javasasszony, s a bíróság előtt is szent énekekkel igyekezett meglágyítani a bíró ridegségét. Majd a tárgyalás után szülési fájdalmak lepték meg, s a közkórházba sietett, hol hajnalban — baktai szokás szerint — földre guggolva könnyen hozta világra tizedik gyermekét.

Gyilkosság. Mint lapunk zártakor értesülünk Rimaszaluzsányban folyó hó 29-ikén délelőtt *Sztraka* Gódor Lajos gazdaember feleségét agyonlőtte. A jelentés a kir. ügyészséghez aznap érkezett. — Az eljárás folyamatban van.

Pósa Lajos házára. Farkas Böske és Ellike Rimaszombatból 1 koronát küldtek „Pósa bácsi házacskájának felépítésére” kiadódhatalunkhoz.

Vasuti összeütközés. A húsvétot követő ünnepnapon, folyó hó 25-én Tiszolcz megállóhelyen borzalmas vasuti karambol történt. Az itteni állomásról aznap délután fél 5-kor kevés késéssel indult Tiszolcz felé a 8112. számú személyvonat s rendes menetsebességgel haladva megérkezett 7 óra tájban a tiszolczi ugynevezett kisállomáshoz. Az utasok kiszállottak s éppen indulni akart a vonat a nagyállomás felé, mikor az állomás mellett levő éles kanyarultnál nagy gyorsasággal jött a 8112. számú Zubka J. mozdonyvezető által vezetett vegyesvonat s a 479-es szelvényénél beleütközött az állomáson indulás pillanatában levő személyvonatba. Borzalmas dörej, csattanás, ropogás és irtóztató ijedelm támadt az összeütközés pillanatában. A személyvonat gépjén és az első részen levő személyzet leugrott a vonatról, melynek utolsó három kocsija és pedig egy II. osztályu és egy III. osztályu kocsi s a vonat végén levő kalauzkocsi összeroncsolva kisiklott és felfordult, a sín elhajlott s a pálya erősen megrongálódott. A személyvonat segédtekezője Bodor István az utolsó kocsiából az utána jövő vegyesvonat mozdonya alá került s oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy éjjel fél 2-kor meghalt. Szabó József másik segédtekező igen súlyos sérüléseket szenvedett, Bodor Balázs segédtekező, ki feleségével és csecsemő gyermekével szabadságról ment haza, könnyebben sérült meg, ugyszintén Cseh István csendőrőrmester is, ki a II. osztályban utazott, karján és nyakán szenvedett könnyebb sérülést. Az összeütközés pillanatában támadt nagy robaj szinte megrázkódtatta a levegőt s a községből ijedten futottak ki az emberek a kis állomásra, hol csak néhány percz előtt szállott ki a vonaton hazafelé igyekvő 18 utas közül 12. A többiek a nagy állomáson akartak kiszállni. Néhány percz alatt kint termett dr. Schwarcz Márk pályaorvos és az ott hon ünneplő dr. Karsai fiatal orvos s a sebe sültéknek orvosi segínyt nyújtottak. Bodor Istvánt nem lehetett megmenteni, de a többi sérültek meggyógyulnak. Az állomáson a közlekedés megszűnt s az esteli 8145. számú személyszállító vonat elmaradt, úgy hogy a Garamról, Murány és Breznóbánya vidékéről Rimaszombat felé utazóknak Tiszolczon meg kellett hálgniok; a 8146. számú vonat pedig átszállással közlekedett. Egész éjjel folyt a munka a közlekedési akadály elhárításán s nagy munkával sikerült a megrongálódott kocsikat a pályatest mellé kihelyezni s az elhajlott sínrészt újjal kicserélni. Reggelre a közlekedésnek akadálya már nem volt. A vizsgálat nyomban megindult s másnap 26-án Zubka mozdonyvezetőt, Bodor Antal vonatvezetőt és Mihalik őrt, ki az állomás előtt levő 28-as őrháznál elmulasztotta feltartóztatni a gyorsmenetben haladó vegyesvonatot, felfüggesztették. A kir. törvényszék vizsgálóbírája dr. Musotter Miklós, Lehoczky Márton kir. alügyésszel, dr. Kármán Aladár helyettes törvényszéki és dr. Bleier Leó körorvossal folyó hó 27-én megjelent a helyszínén s Bodor Istvánnak apósa: Kósik István jegyvizsgáló házában levő hulláját felboncoltatta. A 31 éves fiatal embert áldott állapotban levő özvegye és egy gyermeke gyászolja. F. hó 28-án temették el nagy részvét mellett.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Borzasztó utak. A rimaszombati utcák már a mult ős óta híresek rossz utjaikról; azóta már némely helyen annyira mennyire rendbehozták, de a város egyik főforgalmi utcáján: a Rákóczy-utcán (volt Jánosi-utca) most is igen veszedelmes a kocsiközlekedés, mert ott olyan mélyedések, kátyuk és beszakadások találkoznak, hogy éjjel veszedelemmel jár arra kocsiakzni. Hiszen szép, ha olyan nagy a bizalmunk az Isteni gondviselésben, hogy mindenki életét és vagyonát rábizzuk, de a földi gondviselésnek is volnának talán némi kötelességei az utak javítása körül! A Széchy-utcán is nagyon rossz az út ott, a hol a patak medrét beboltozták, mindent csak úgy hagytak burkolás nélkül, talán azért, hogy a járókelők és a kocsik elkoptassák a betont?

Gyanus halál. Alsósajón folyó hó 29-én a bányabiztoság értesítése szerint a pürköli kemenczénél az éjjeli őrt halva találták. A nyomozás megindított.

Halálos fejszecsapás. Naprágyon, f. évi febr. 22-én Fáklya Tóth István a koresmából ittasan hazatért s a vele együtt lakó özv. Szabó Jánosné részegeskedéseért a hazatért embert erősen szidalmazta, ismételten korhelynek, bitangnak nevezte. Erre Fáklya fejszét ragadott és Szabóét a fejsze élével fején és hátán megvagdalta, minek következtében az asszony meghalt. Az ügyek pontos és gyors intézésére jellemző, hogy az eset után 5 hétre, folyó hó 28-án már itélkezett a kir. törvényszék Kolbay Sándor elnöklésével az ügyben és halált okozott súlyos testi sértés büntette miatt Fáklya Istvánt, Lehoczky Márton kir. alügyész vádbeszéde után három évi börtönre ítélte. A büntetésből 1 hónap és 4 nap a vizsgálati fogáságtól kitöltöttnek vétetett.

Villamos zavarok. A mult héten szerdán este sok baj volt a városi villamos vezetékkel, a mely most az új vasoszlopok föllállítása miatt ideiglenes oszlopokra van elhelyezve. Az egész napi esős idő több helyen rövid zárlatot okozott s az esti órákban a mellékutczákban nem volt világítás. — Később kigyultak a lámpák, de esti 9 óra után ismét elaludtak, s ettől fogva egész éjjel kevés világítás volt Rimaszombat utczáin, bár a villamgyár személyzete igyekezett a bajokon segíteni.

Erdei tűz. Folyó hó 25-én délután kocsikon siettek ki városunk tűzoltói a szabadkai erdőbe, hol a toronyőr lángokat és nagy füstöt látott. Az erdőben valószínűleg egy eldobott égő gyufaszál a száraz avart meggyújtotta, s így támadt a tűz, melyet azonban csakhamar sikerült nagyobb baj nélkül eloltani.

Vasuti építkezések. A közel jövőben a magyar kir. államvasutak igazgatósága vonalhálózatának állomásain ismét nagyobb beruházásokat fog eszközölni. Mint illetékes helyről értesülünk, Putnok, Bánréve, Feled, Balogtala és Pelsőcz állomások bővítésére kerül ez évben és 1914-ben a sor. A jövő évben még tervbe van véve a bánréve—dobsinai és a feled—tiszolczi vonal elsőrangusítása.

Megrögzött tolvaj. Bizik László, a nemrég elfogott és a kir. törvényszék által lopás miatt 5 hónapra ítélt tolvaj másik lopási ügyében a helybeli kir. törvényszék folyó hó 26-án tartotta meg a főfárgyalást. Most t. i. egy másik ügyről van szó. Mult év nov. 8-ikán ugyanis Kellner Sámuel asztalfiókjából 300 korona pénzt, továbbá 1910-ben Jánosiban Lovcsányi körjegyzőtől egy tajtékipipát és 1912. májusban Rimaszombatban Meliska Zsuzsanna szakácsnétól 2 koronát jogtalanul eltulajdonított. A bíróság Kolbay Sándor elnöklésével itélkezett a megrögzött tolvaj felett, Lehoczky Márton kir. alügyész vádbeszéde után 2 havi fogházra ítélték.

Anyák iskolájában arra fektetik a legnagyobb súlyt, hogy mivel legyenek a gyermekek akkor táplálva, ha a természetes táplálás az emlőn keresztül megszűnik? Ez iskola egyetlen tanítása, hogy minden anya tudomást szerezzen a Phosphatine Falières létezéséről és annak pótolhatatlanságáról. — Ki Phosphatine Falières-el táplálja gyermekét, annak eredményes munkája biztosítva van, mert nincs jobb és értékesebb tápszer; kellemes ízű, könnyen emészthető, a fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

A bankó hamisítók. Megirtuk lapunk mult számában, hogy a bankóhamisítás kísérletével vádolt szárazvölgyi embereket Kassára szállították, az eltűnt Miklós József tettestárs körözését pedig elrendelte a bíróság. Most f. hó 23-ikán dr. Terhes Sámuel jolsvai ügyvéd tanácsára — kihez a bujkáló ember jogi segílyért fordult — jelentkezett Miklós az itteni bíróságnál, honnan Kassára többi társaihoz szállított a megtévedt ember.

Klenóczi vásár. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megengedte, miszerint Klenócz községben a f. évi július hó 26-ra és a folyó évi október hó 26-ra eső országos kirakó és állatvásárok ez évben kivételesen július hó 28-án, illetve október hó 27-én tartassanak meg.

Igazgatósági ülés. A kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága folyó hó 25-ikén id. Rábely Miklós elnöklésével ülést tartott, melyen több betegsegélyezési és kártalanítási ügyet intéztek el. A felsőbb hatóság rendelkezésére kitűzték a közgyűlési kiküldöttek választásának határidejét is és pedig május hó 5-ikére. Az évi rendes közgyűlés május 25-ikén lesz.

Húsvéti csendélet. Karizs Vargicz István 20 éves ózdi gyári munkás a húsvéti ünnepekre a Serke közelében levő Petres-pusztán lakó szüleihez jött haza látogatóba. Folyó hó 23-ikán este a majoros házában társaság volt s vígan iddögáltak Karizs István, az öccse és Novák István nevű pásztorfiu. Utóbbi összeszóltakozott ivás közben Karizs Istvánnal s mikor kimentek a ház udvarára, Novák hátulról rátámadt Karizsra és késével összevissza szurkálta. A szerencsétlen fiatal ember hátán hét vérző mély sebet kapott s a kés behatolt a tüdejébe is. Kora reggel beszállították az itteni közkórházba az életveszélyesen sérült legényt. A bíróság a vizsgálatot megindította. — Mint lapunk zártakor értesülünk, a megszuirt ember f. hó 28-án éjjel meghalt a közkórházban, s hulláját folyó hó 29-én dr. Musotter Miklós vizsgálóbíró jelenlétében dr. Kármán és dr. Bleier orvosok felboncolták.

Apolló-színház. Húsvét hetében nagy volt az érdeklődés és látogatottság az Apolló mozgóképszínházban. Naponta három előadás is volt s mindeniknek volt szépszámu közönsége. Esténként pedig zsufolásig megtelt a nézőtér, javarésben válogatott közönséggel, mely tesztült figyelemmel kísérte a „Nyomorultak” második és harmadik részének érdekteszítő bemutatását. A képek mind igen szépek voltak s a programm ügyes összeállítása méltán érdemli meg a közönség dicséretét és elismerését. A „Nyomorultak” befejezése — úgy halljuk — most vasárnap lesz s aztán egy nagyszerű látványosság kerül április közepe táján bemutatásra és pedig: „Az ember tragédiája.” A nagyobb darabok filmjeinek megszerzése jelentékeny anyagi áldozattal jár ugyan, de a tulajdonos közönségünk szórakoztatásáról igyekszik megfelelően gondoskodni és sem költséget, sem fáradságot nem kimél ennek előmozdítása céljából. Ugy halljuk, hogy utóbbi időben már a vidéki közönség is nagy fokban érdeklődik az állandó mozgósímbáz iránt, hol sok élvezetet és szórakozást talál a publikum.

A „Napközi Otthon” javára a Gömörmegyei Takarékpénztár és Hitelbank 40 koronát adott. Hálás köszönettel nyugtázza

Dr. Marikovszkyné.

Adomány. A húsvéti ünnepekre Rimaszombat és Vidéke Jótékony Nőegyesületének Hámos Aladárné az árvák számára 4 koronát küldött. Ez uton köszöni az elnökség.

CSARNOK.

—
Csak egy . . .

Csak egy álommal lett szegényebb az éltém,
Csak egy dal némult el, mit öröknek véltem,
Csak egy imádságom váltott hazugságra,
Csak egy reményemnek nincs föltámadása.

Csak egy fohász halt el; csak egy ajk kacajaja;
Csak egy gondolatnak hullott ki tartalma,
Csak egy fény sötétült, csak egy csillag esett,
Mégis éltém, üdvöm, minden — odaveszett.

V.

Sic itur ad astra!

— Ista: CROATUS. —

6

VI. Egy kis hőstett.

Csipős, hideg szél söpörte végig az utakat és hajtotta maga előtt a fölhalmozódott havat a tó tükörsima jegén. A korai alkonyat már leborult a falura és a plébános ur könyvtárszobájába ablakából leste az ő kis neveltjét: Árpádot, ki barátjaival lement a Balatonra kocsolyázni. Magával vitte Bertalan bácsi hatalmas fekete bernáthegyiét. A kutyát a télen betanította a szánkahuzásra és azzal huzatta magát a 4—5 kilométeres szánuton.

Leérve a tóra felkötötte kocsolyáját és a többi fiuval együtt élvezték ezt a remek spor-

tot. Játszottak ostort, vonatot, bemutatták egymásnak *kunszt*jaikat. Mikor aztán a fiukkal kimulatatta magát, Árpád elindult kifogott kutyájával a part mentén. Mindennapi útja volt ez. Egy nádas öböl mélyében állott az a zsindeyes házikó, a melyet keresett.

Vándor Estván nem bírta tűrni a dologtalanságot. Az Isten lesújtó keze megfosztotta eddigi mesterségétől, most hát hozzáfogott egy másikhoz. Halász lett belőle.

Ott állott a házaeska az öböl mélyén és hívogatóan sugárzott a lámpa fénye az érkező fiu felé. Még néhány hatalmas csuszamlás Árpád és óriási szokellés Szelim — a kutya — részéről: az ajtó föl pattant és a két utitárs rózsapiros arccal, lógó nyelvvel ott állott a kedves küszöbön.

Egy percig semmi más hallható nem volt, mint az általános öröm megnyilvánulása: a két lurkó rivalgása és a szülők boldog öröme, csók-csuppanása. Egy órája volt Árpádnak és azt a lehető legboldogabban töltötte el.

— Hát fiacskám, mit csinál a plébános ur, a kinél neked oly jó dolgod van? Hogy van máma?

— Üdvözl benneteket — Apuskám! Ma is olyan jó, olyan kedves volt, mint mindig. Ti nem is képzelték, milyen földöntuli boldogság tölti el a szívemet, a mikor ott térdelhetek mellette a térdeplőn az egyszerű házi oltár előtt és ő beszél nekem, az olyan szép. Én — én nem tudom jól kifejezni magam, de azt hiszem, hogy az én jó Bertalan atyámat végtelenül szeretem. Ma épp az önfeláldozásról meg az önzésről beszélgettünk. És ő oly szépen tudja elmondani a nagy eszmék vértanuinak erényét, oly szépen tudja elmagyarázni, hogy milyen boldogság az mással jól tenni; elmeséli, hogy a názáreti Jézus is, hogy áldozta fel magát az emberekért és aztán — akkor látnátok csak, mikor az önzésről szól. Kezdi a farizeusokon és úgy megutáltatja velem ezt a rut bünt, hogy még! És milyen szent tűz ég ilyenkor a homlokán.

— Bizony adjunk hálát az Istennek, hogy te az ő kezei közé jutottál!

— És azért főképp, hogy tőletek nem kellett elválnom, hanem mindennap fölkereshetlek ebben a barátságos kis otthonban.

Kedélyes, szeretetteljes társalgás között telt el az óra. Árpád boldogan felelgetett az Apa kérdéseire, az Anya ölébe hajtotta fejét, a két lurkó meg szájátva hallgatta, a mit bátyjuk mesélt.

Miután a jó tepertős pogácsák is megéreztek a család boldogságát, Árpád felkerekedett Szelimmel, a mely állandóan mellette ült és gazdájára vigyázott.

Már kissé sötétedett, tehát a két pajtás hatalmasan nekiindult. Sikamlott a korcsolya aczéla, csattogott a köröm szaruja és tünt a vidék, elmaradozott a házikó, halványodott a jégre verődő fény is. Mind jobban sötétedett és a hó is megindult, Szédítő rohamba ment át a vágatás és a fiu orcája vérvörös lett a fagyos szélől. A part most kanyarulatot tett, de Árpád elhatározta, hogy ez egyszer nem megy a part mellett, hanem átvágja a kanyarulatot. Szikrázott az aczél és röpült a két utitárs. A vad iramban egyszerre elfehéredett Árpád arca. Előtte egy méterre hosszú lék tátongott. Vagy két méter széles lehetett és öt méter hosszú. Árpád előtt széltében feküdt, kikerülni hát nem lehetett. Hogy észre nem vette, annak főképp a hó volt az oka. A fiu a jól ismert veszély minden rémülete keresztül futott. Már a szélén állott a léknek — összeszedte minden erejét, egy pillantás az égre — rettenetes ugrás — és a másik part elérve. Szelim nem járt ilyen szerencsésen. Ő később, már csak akkor vette észre a veszedelmet, amikor már első lábaival vízben volt; hátsó végtagjaival még egy kétségbeesett rugást tett, a mivel azonban csak ártott magának, mert a tulsó part élén beütötte homlokát. A szörnyű vágás, meg a jég hideg víz következtében a kutya az uszásra képtelenné vált és fájdalmas vonítással süllyedt lefelé. Ekkor érkezett vissza Árpád tíz méternyi távolságból, hová a salto mortale kilődította. A kutya vonított a fagyos vízben. Árpád gyors cselekvésre határozta magát. Saját élte kockáztatásával letérdelt a jég szélére, kinyújtotta karját a víz fölé, amennyire csak a súlygyen-

engedé és sikerült a már-már elmerülő kutya farkát megragadnia. A víz már piros volt a kutya kiömlő véréből és gyors segélyre volt szükség. „Eddig megvagyunk” — gondolta Árpád — „de most, hogy huzom ki szerencsétlen pajtásomat, mikor magam sem tudok csuszós korcsolyámon veszteg maradni”. Nagy nehezen lyukat vágott sarkával a jégbe, belekúdt a munkának. Bizony alaposan meg kell feszülnie egy 10 éves gyereknek, hogy dermedő, a rohanástól, erőfeszítéstől fáradt tagjaival kihuzza a vízből megtagyott tetemét egy hatalmas kutyának.

A súly próbára tette a fiu minden erejét. Pár percig vívott elkeseredett harcot a szeretet a rideg sorssal, a gyermek szép arczára rózsákat csalt az erőfeszítés, izmai kidomborodtak — és végre a szép bernáthegyi teste ott feküdt a jégen, homlokán a hosszú sebbel, a melyből patakzott a vér. Árpád először a sebet kötözte be s csak azután gondolt arra, hogy a kutyát tén haza is kény szállítani. Megpróbálta vállára venni, de nem ment. Már már kétségbe esett, mikor mentő ötlete támadt. Ott hagyta a gazdája után nyöszörgő ebet és egy negyed óra után visszatért a szánnal, a melyet a parton rejtett el. Rátette a kutyát és a hogy csak bírt, igyekezett hazafelé. Már reszkettek inai a tulságos megerőltetéstől, a mikor a falu felé vezetett ut felénél találkozott a plébánossal, aki aggódva indult meg elmaradt fiát fölkeresni. Mekkora lehetett csodálkozása, mikor látta a kis fogatot szembe jönni azzal a különbséggel, hogy a kutya és fiu szerepet cseréltek, az feküdt a szánon, emez volt befogva.

Akkor már leborult az alkony és a fekete felhőkből kegyetlen hóvihár dühöngött.

— Hát ti hol jártok ilyen későn — haszontalan fiacskám — miért hagyjátok aggodalomban a te plébános atyádat?

— Hazafelé jövet — felelte a fiu — elbuktam és a kutyát megsebeztem korcsolyámmal. De csak hogy újra láthatlak jó Bertalan atyám!

Mikor a plébánossal, ki segített neki a szánt húzni, a nehéz tölgyfakapun belépett, olyasvalamit érzett, mint a régi hősök, akik életüket kockára tették, hogy jól tehessenek, hogy a szenvedőn segítsenek és minden jótettüket eltitkolták a világ szeme elől; akikről a plébános ur oly szépen tud mesélni azzal a szent fényvel a homlokán.

VII. Aki a mezők lilomát ruházza.

Annak az üllői-uti háznak kapujából, ahol a kis Potorán Titusz összerogyott, kevéssel azután egy alacsony, poczakos bácsi lépett ki, szép csontkeretű szemüveggel az orrán. Végig imbolygott a folyosón és a kapuban csodálkozva állott meg az összerogyott fiu előtt. Széles arca dühös kifejezést öltött, a mikor — mintegy önmagának — így kezdett szónokolni:

— Na! itt vagyunk a híres budapesti közbiztonsággal! Ez a szegény fiu itt fekszik elájulva és a kutya se törődik vele! De hogy is kerülhetett ide ez a fiu? Nini! hisz ez egy oláh parasztyerek! Fölkerül holtrafáradtan a hazájából és a mi fényes, a mi ideálisan igazgatott metropolisunkban kénytelen éhenhalni. Budapest, a hol senkinek hajszála sem görbülhet meg anélkül, hogy a mentők ne segítenének rajta! Másrésztől micsoda könnyelműség! . . . de valóban hallatlan . . . csak ettől a mai könnyüvéru társadalomtól telik ki ilyesmi. Fölereszteni egy 10 éves ficzkót — mert nincs ez több — a világváros ismeretlen forgatagába, hol a veszély ezer alakban les rá, igen-igen, na! a híres budapesti forgalom. De most gyorsan föl vele! Bejelentem a rendőrségen s addig magamnál tartom a gyereket, míg meg nem találják. Hm! Hm! Tulajdonképpen nem is lenne rossz nekem egy ilyen kölyök! Hm! hm, na! majd meglátjuk, micsoda könnyelműség! . . .

Ezen élénk gesztusokkal és fejcsóválásokkal kísért és a morgásba átmenő előadás után, dr. Zimonyi Dávid tanár ur inasa segítségével föl vitte a tetszhalott gyermeket lakására, kényelembe helyezte és az élesztgetést Tamás gondjaira bízva, orvosért ment. A rendőrségen is beakarta jelenteni a fiut. Mikor a tanár ur a villamosra akart felülni, nagy tolongásba került. Azzal a bizonyos tragi ironikus arckifejezéssel hajtogatta.

Csak tessék tolakodni! A kinek oly sürgős a dolga. Én talán még ráérek. Csak tessék tolakodni!

Mikor Coste Mitru a gyermek eltűnéséről értesült, a kit a megrémült fiuk már régóta hiába kerestek, első dolga volt a rendőrségen az esetet bejelenteni. A mint a lépcsőn ballagott, egy ur jött utána, nagy méltatlankodva.

— Na! kérem, ez már mégis szörnyűség! A lehető legekleklatásabb példája a vigyázatlanságnak és könnyelműségnek! Egy kis fiu, alig 5 éves megy át az utcán csomaggal és egy messenger boy legázolja a biciklivel. Hallatlan! Így magára hagyni azt a kis tökmagot — és aztán persze az a csirkefogó se tudna jobban vigyázni! Ez analógiája az én esetemnek! Kérem! Egy 10 éves oláh ficzkót találok ma a házam kapujában. Elájulva! Rettenetes könnyelműség kérem. Most jövök bejelenteni az esetet a kapitányságon! Hát kérem! ilyen könnyelműség! Magára hagyni a fővárosban egy 10 éves gyermeket! Az embernek megáll az esze!

Coste Mitru, a kihez e szavak intézve lehettek, nagyot nézett az érdekes gentlemanra.

— Ez érdekes! Én meg egy 10 éves oláh fiu eltűnését jövök bejelenteni uram! A felügyeletem alatt jött fel Pestre. Játszás közben eltévedt az ismeretlen utcákban és nem bírom megtalálni!

Most Zimonyi Dávid nézett nagyot.

— Kedves barátom! úgy veszem észre, hogy egy dologban fáradunk. A fiu lakáson van. De mondja, mért megy fölfelé a lépcsőkön. Ez! ez a rendszertelen gondolkodás az emberiség átka! Hát minek megy a rendőrségre, ha már megvan a fiu. Micsoda energiapocsékolás! A mai társadalom! a könnyelmű! a meggondolatlan!

Ezután a prédikáció után, a melyből a jó Mitru keveset értett, mindketten a tanár ur lakására tértek, hol végre a gazda ráakadt az elveszett Tituszra, ki már fölédett az öreg Tamás eczetes borogatásai következtében és nagyon nyugtalan volt, mert bár Tamás igyekezett meg nem értett kérdéseire kielégítő választ adni, de rövid idő után mindketten meggyőződhetek a társalgás meddő voltáról.

Coste Mitru százszor is megköszönte a tanár ur jóságát, a ki viszont nem győzött eleget méltatlankodni az emberek fölfogásán, a kik a legtisztább kutyakötelességet jótettnek minősítik.

Mint hogy ebben az állapotban Titusz el nem volt szállítható s másrészt a tanár ur nagyon beleélte magát az ő kutyakötelességébe, Mitru azzal távozott, hogy a fiu egyelőre ott marad és dr. Zimonyi pártfogásába veszi az ügyét t. i., hogy helyet keres neki, a hol életet tanulhat.

Megjegyzendő ugyanis, hogy a tanár ur, mikor Potorán Milos híret, működését, ideális tervét meghallotta, nézetét megváltoztatta és már kezdett holmi tisztelettelé érezni a könnyelmű oláh iránt.

Hiszen ez az ő ideálja is! A kemény spártai nevelés. A mely az embert megedzi, nehéz munkára képessé teszi, kiemeli a mai társadalom puha kényéből. Ne legyen aranyifjuság, mert az arany puha és csak csillogni tud, dolgozni nem, hanem legyen vasifjuság, a mely szilárdan megáll az élet viharában és vasököllet tör magának utat fölfelé!

Először azt gondolta, hogy magához veszi a fiut. De ez nem válnék hasznára, mert ott nem kellene fáradnia! Ellenben van neki egy jó antiquárius ismerőse Budán, oda adja a fiut, a kik szívesen elvállalják, ha egyrészt annak is kötelességévé tétetik, hogy minden apróságban rendelkezésükre álljon, másrészt Zimonyi ur támogatása sem fog hiányozni. Hogy a saját iskolájában fogja nevelni, azt rég elhatározta, valamint azt is, hogy a fő-tő patrónusságot, habár titokban is, főtartja magának a fiu fölött.

A következő nap folyamán mindezt elintézte és miután a Coste Mitruval e tárgyról folytatott beszélgetés is mindkét részről való megelégedéssel végződött, a vonatvezető könnyezve hagyta el a tanár ur házat és mialatt a lépcsőkön leköszögött, az ég minden áldását lekönnyörögte a nemes ember fejére.

Pár nap múlva a tanár ur levelet kapott, a melynek bélyegzőjén SZUSZÁNY volt olvasható.

A levél így szólt:

Eladó szalón-butor.

Egy barock-stilű, szép zöld selyem szalón-butor — a legjobb állapotban — mely két fotel, két szék, két puff, egy kanapé és egy asztalból áll, mérsékelt áron — hely szűke miatt — eladó. — **CZIM:** megtudható e lap kiadóhivatalában. 1—*

Eladó telkek.

1515—1913. Tan. sz. — Rimaszombatban a Jánosi-felé vivő uttól az állami gyermekmenhely irányában nyitandó utca mindkét oldalán Rimaszombat r. t. város tulajdonát képező 2722, 2723, 2724. és 2725. hrsz. ingatlanokon összesen 9 építési telket alakított, melyek közül kettő 211—211 □ öl, négy 250—250 □ öl, egy 293 □ öl, egy 300 □ öl és egy 305 □ öl kiterjedésű s ezek között van három saroktelek.

Ezen telkeket Rimaszombat r. t. város zárt írásbeli ajánlat útján eladja

A telkek helyszínrajza a polgármesteri hivatalban bárki által megtekinthető, a kikiáltási árak a helyszínrajzon a) és f) jellel feltüntetett telkekre nézve 25 koronában, b), c), g), h) és i) jellel feltüntetett telkekre nézve 20 koronában és a d) és e) jellel jelzetteknek nézve 18 koronában állapítatik meg négyszög ölenként.

A venni szándékozók felhívtnak, hogy zárt írásbeli vételi ajánlataikat a kikiáltási ár 10%-ának mint bánatpénznek a városi pénztárba történt befizetéséről szóló nyugtával felszerelve, legkésőbb folyó évi **április hó 17-ik napjának déli 12 órájáig** a polgármesteri hivatalnál nyújtsák be.

Elkészve érkezett és bánatpénz letétele nélkül benyújtott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok felett a város képviselőtestülete határoz, fentartatván ennek joga arra nézve, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson s hogy azon ajánlatokat, melyekben a felajánlott vételár a kikiáltási áron alul marad, teljesen figyelmen kívül hagyhassa.

Részletes felvilágosítást, különösen az eladó telkek környékének fejlesztésére vonatkozó programot illetőleg, az érdeklődők a polgármesteri hivatalban nyerhetnek.

Rimaszombat, 1913. márczius hó 28-án.

Dr. Kovács László,
polgármester.

Üzlethelyiség bérbeadás.

Gömör-megye legforgalmasabb részében, mely vasuti elágazási pont és a hol **gróf Serényi Béla** földmiv. min. uradalmának központja van, nagy műmalom, nagy agyagipari gyártelep stb., nagy vidék, mely élénk mezőgazdasággal foglalkozik, a város piacának legszebb és legforgalmasabb helyén (saroképület), egy

nagy üzlethelyiség

hozzátartozó urilakással és mellékhelyiségekkel **f. évi május hó 1-én** megüresedik. Ezen 60 év óta vas, fűszer- és festékkereskedésnek használt üzlethelyiség, ajánlatos olyan törekvő kereskedők részére, kik jó üzletet akarnak csinálni. A bérleti ár olcsó és hosszabb időre lekötethető. — Bővebb felvilágosítással szolgál személyesen a tulajdonos: **Friedl György,** agyagipari igazgató **Putnokon.** 3—3

**Sötét
Tavaszi
Részvényör
à la
Salvator**

Krausz Dezső
vendéglőjében
**„GÖMÖR“
SZÁLLODA.**

**Világos
Udvari
Sör**

legkitünőbb minőség,
naponta többször friss csapolás!

Kiadó üzlethelyiség

A város legforgalmasabb helyén, a főtér közelében, **II. Rákóczi Ferencz u. 10. szám** alatt levő teljesen ujonnan épült sarok emeletes épületben egy üzlethelyiség raktárral együtt azonnal kiadó.

Értekezhetni lehet: 12—*

LIPTHAY LÁSZLÓ tulajdonossal.

Ajánlkozás.

Egy minden tekintetben szakképzett, szolid, józanéletű, családos (gyermektelen), javakorabeli teljesen megbízható

GÉPÉSZ

kitünő bizonyítványokkal ajánlkozik állandó foglalkozásra **gyárba** vagy másfajta vállalatokhoz **stabilgép** mellé; esetleg mint **gépész-lakatos** is alkalmazható. **Cim:** Megtudható e lap kiadóhivatalában. 3—*

Könyv bekötéseket

a legrövidebb idő alatt izlése-
:: sen, jutányos áron eszközöl ::

Rábely Miklós és Fia könyvkötészete
RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 9.
KASZINÓ-ÉPÜLET.

ELADÓ

egy jókarban lévő 3¹/₂ HP.

PUCH motorkerékpár

oldalkocsival.

Megtekinthető a Mun-
kásbiztosító Pénztárnál.

Eladó.

Egy a legjobb állapotban levő használt de teljesen kijavított **négy lóerejű**

cséplőgép-garnitúra

minden hozzátartozó kellék- és szer-
számokkal **minden elfogadható**
áron eladó. — **HOL?** megtudható
e lap kiadóhivatalában. 9—*

Tanulóul.

egy 13—14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiú — ki írni és olvasni tud — **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **id. Rábely Miklós és Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyvkötészetébe.

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papírkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Megvételre kerestetik

egy fűszeres üzlethez szükséges

fiókos-állvány, áruasztal

(pult) és egyéb szükséges fel-
szerelés. — **Ajánlatokat**
e lap kiadóhivatala továbbit. 9—*